

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van ... 2015 tot wijziging van onder meer het Examenbesluit VO en het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB in verband met de invoering van een aangepast rekenexamen bij ernstige rekenproblemen en enkele tijdelijke aanpassingen in de uitslagregeling van het centraal examen rekenen naar aanleiding van de adviescommissies Bosker en Steur

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, van xxx 2015, nr. , directie Wetgeving en Juridische Zaken, gedaan mede namens Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Staatssecretaris van Economische Zaken;

Gelet op artikel ... van de Wet op het voortgezet onderwijs, artikel 7.4.3a, eerste lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs en PM artikel ... van de Wet op het voortgezet onderwijs BES en andere wetten;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van xxx, nr. xxx);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van xxx, nr. xxx, directie Wetgeving en Juridische Zaken, uitgebracht mede namens Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Staatssecretaris van Economische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel I

Het Eindexamenbesluit VO wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 9, wordt onder vernummering van het derde tot en met vijfde lid naar vierde tot en met zesde lid, na het tweede lid een lid ingevoegd:

3. Een kandidaat is vrijgesteld van de rekentoets indien:

- a. hij op grond van artikel 7.4.3a van de Wet educatie en beroepsonderwijs het examen in het onderdeel rekenen heeft afgelegd, ten minste gelijk aan het niveau van examineren zoals deze op grond van artikel 2, tweede lid, onder c, en lid 2a, van de Wet College voor toetsen en examens is vastgesteld voor de school of leerweg waarin hij eindexamen doet;
- b. hij voor dit onderdeel rekenen ten minste een cijfer 6 heeft behaald; en
- c. er na het studiejaar waarin hij dit onderdeel rekenen heeft afgelegd nog geen twee schooljaren zijn verstreken.

B

Artikel 22, tiende lid, komt als volgt te luiden:

10. In afwijking van het eerste lid, is een kandidaat die in het bezit is van het diploma van een leerweg in het vmbo en die de rekentoets heeft afgelegd zoals deze op grond van [artikel 2, tweede lid, onderdeel c, en lid 2a, van de Wet College voor toetsen en examens](#) is vastgesteld voor het eindexamen theoretische leerweg, havo of vwo, vrijgesteld van de rekentoets.

C

Artikel 24, zesde lid, komt als volgt te luiden:

6. In afwijking van het eerste lid, is een kandidaat die in het bezit is van het diploma van een leerweg in het vmbo en die de rekentoets heeft afgelegd zoals deze op grond van artikel 2, tweede lid, onderdeel c, en lid 2a, van de Wet College voor toetsen en examens is vastgesteld voor het eindexamen kaderberoepsgerichte of theoretische leerweg, havo of vwo, vrijgesteld van de rekentoets.

D

Artikel 25, zesde lid, komt als volgt te luiden:

6. In afwijking van het eerste lid, is een kandidaat die in het bezit is van het diploma van een leerweg in het vmbo en die de rekentoets heeft afgelegd zoals deze op grond van artikel 2, tweede lid, onderdeel c, en lid 2a, van de Wet College voor examens is vastgesteld voor het eindexamen gemengde of theoretische leerweg, havo of vwo, vrijgesteld van de rekentoets.

E

Artikel 46 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het vierde lid, wordt "in het laatste leerjaar" vervangen door: in het voorlaatste en laatste leerjaar.
2. Het vijfde lid komt te luiden:
5. Het bevoegd gezag biedt in het voorlaatste leerjaar de leerling de eerste mogelijkheid om de rekentoets af te leggen.

F

Artikel 51a komt te luiden:

Artikel 51a. Aantal toetsmogelijkheden rekentoets

1. De kandidaat wordt binnen de periode waarin de rekentoets wordt afgenomen, bedoeld in artikel 46, vierde lid, viermaal in de gelegenheid gesteld de rekentoets af te leggen.
2. De kandidaat stelt het bevoegd gezag voor een door het bevoegd gezag te bepalen dag en tijdstip er schriftelijk van in kennis dat hij gebruik maakt van de tweede, derde dan wel vierde gelegenheid, bedoeld in het eerste lid.
3. Het bevoegd gezag kan een kandidaat in de gelegenheid stellen bij de tweede, derde of vierde gelegenheid, de rekentoets af te leggen op een hoger niveau dan de rekentoets die op grond van artikel 2, tweede lid, onderdeel c, en lid 2a, van de Wet College voor toetsen en examens is vastgesteld voor het eindexamen dat de kandidaat aflegt.
4. Indien een kandidaat gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid, bedoeld in de artikelen 13, tweede lid, 22, tweede lid, 23, zevende lid, 24, vijfde lid, of 25, vijfde lid, stelt de directeur de kandidaat in de gelegenheid bij de tweede, derde of vierde gelegenheid, de rekentoets af te leggen zoals deze op grond van artikel 2, tweede lid, onder c, en lid 2a, van de Wet College voor toetsen en examens is vastgesteld voor de school of leerweg waarin hij eindexamen doet.
5. Van de cijfers die zijn behaald bij meerdere gelegenheden om de rekentoets af te leggen, geldt het hoogst behaalde cijfer als eindcijfer voor de rekentoets.

6. In afwijking van het vijfde lid, bepaalt de directeur in overleg met de kandidaat die gebruik heeft gemaakt van meerdere gelegenheden om de rekentoets af te leggen en gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid, bedoeld in het derde of vierde lid, welk voor de rekentoets behaalde cijfers geldt als eindcijfer.

7. Artikel 51, vierde en vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

G

Artikel 52 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het zesde tot en met negende lid wordt vernummerd tot zevende tot en met tiende lid.

2. Na het vijfde lid wordt een lid ingevoegd:

6. Bij vermelding van de rekentoets op de cijferlijst wordt de toevoeging "ER" geplaatst indien het een rekentoets voor kandidaten met ernstige rekenproblemen betreft.

H

In artikel 53 wordt een lid toegevoegd:

5. Bij vermelding van de rekentoets op het cijferlijst of certificaat wordt de toevoeging "ER" geplaatst indien het een rekentoets voor kandidaten met ernstige rekenproblemen betreft.

I

Na artikel 55 wordt een artikel ingevoegd:

Artikel 55a Rekentoets voor kandidaten met ernstige rekenproblemen

1. Er is een rekentoets ER waarbij de opgaven zijn aangepast voor kandidaten met ernstige rekenproblemen.
2. De directeur verleent voorafgaand aan de eerste gelegenheid om de rekentoets af te leggen toestemming voor het afleggen van de rekentoets ER, bedoeld in het eerste lid, indien aantoonbaar is gebleken dat een leerling:
  - a. ernstige problemen heeft met de beheersing van de vereiste rekenvaardigheden,
  - b. zichzelf heeft ingespannen de vereiste rekenvaardigheden te leren,
  - c. bekend is met de mogelijke gevolgen van het afleggen van de aangepaste rekentoets, en
  - d. van het bevoegd gezag extra ondersteuning aangeboden heeft gekregen.
3. De rekentoets ER, bedoeld in het eerste lid, wordt afgelegd vanaf de eerste gelegenheid.
4. Het bevoegd gezag informeert de kandidaat voor de eerste toetsgelegenheid over de mogelijkheid van het afleggen van de rekentoets ER, bedoeld in het eerste lid, alsmede over de mogelijke gevolgen voor doorstroom naar vervolgonderwijs of voor de arbeidsmarkt.

J

Artikel 56, eerste lid, onder e, komt te luiden:

e. de rekentoets en het niveau waarbij het eindcijfer is vastgesteld;

Artikel II

Het Staatsexamenbesluit VO wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 10 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

a. In onderdeel c wordt na "vrijgesteld van" ingevoegd "de rekentoets of van" en wordt voor "het overeenkomstige vak" ingevoegd: de rekentoets of.

b. In onderdeel d wordt telkens na "vrijgesteld van" ingevoegd "de rekentoets of van" en wordt telkens voor "het overeenkomstige vak" ingevoegd: de overeenkomstige rekentoets of.

2. Onder vernummering van het vijfde en zesde lid tot zesde en zevende lid, wordt na het vierde lid een lid ingevoegd:

5. Een kandidaat is vrijgesteld van het de rekentoets indien:

a. hij op grond van artikel 7.4.3a van de Wet educatie en beroepsonderwijs het examen in het onderdeel rekenen heeft afgelegd, ten minste gelijk aan het niveau van examineren zoals deze op grond van artikel 2, tweede lid, onder c, en lid 2a, van de Wet College voor toetsen en examens is vastgesteld voor de school of leerweg waarin hij staatsexamen doet;

b. hij voor dit onderdeel rekenen ten minste een cijfer 6 heeft behaald; en

c. er na het studiejaar waarin hij dit onderdeel rekenen heeft afgelegd nog geen twee schooljaren zijn verstreken.

B

Artikel 27 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:

a. Aan het slot van onderdeel a wordt de komma vervangen door: , en.

b. Onderdeel b vervalt.

c. Onderdeel c wordt verletterd tot onderdeel b.

2. Het vierde lid vervalt.

C

Na artikel 27 wordt een artikel ingevoegd:

Artikel 27a Aantal toetsmogelijkheden rekentoets

1. De kandidaat wordt binnen een kalenderjaar viermaal in de gelegenheid gesteld de rekentoets af te leggen.

2. De kandidaat stelt het bevoegd gezag voor een door het bevoegd gezag te bepalen dag en tijdstip er schriftelijk van in kennis dat hij gebruik maakt van de tweede, derde, dan wel vierde gelegenheid, bedoeld in het eerste lid.

3. Het bevoegd gezag kan een kandidaat in de gelegenheid stellen bij de tweede, derde, of vierde gelegenheid de rekentoets af te leggen op een hoger niveau dan de rekentoets die op grond van artikel 2, vierde lid, onderdeel b, en lid 2a, van de Wet College voor toetsen en examens is vastgesteld voor het eindexamen dat de kandidaat aflegt.

4. Indien een kandidaat gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid, bedoeld in de artikelen 13, tweede lid, 22, tweede lid, 23, zevende lid, 24, vijfde lid, of 25, vijfde lid, van het Eindexamenbesluit VO stelt de directeur de kandidaat in de gelegenheid bij de tweede, derde of vierde gelegenheid, de rekentoets af te leggen zoals deze op grond van artikel 2, vierde lid, onder b, en lid 2a, van de Wet College voor toetsen en examens is vastgesteld voor de school of leerweg waarin hij eindexamen doet.

5. Van de cijfers die zijn behaald bij meerdere gelegenheden om de rekentoets af te leggen, geldt het hoogst behaalde cijfer als eindcijfer voor de rekentoets.

6. Indien gebruik is gemaakt van de gelegenheid, bedoeld in het derde lid, geldt het hoogst daarbij behaalde cijfer op het hogere niveau als eindcijfer voor de rekentoets.

7. In afwijking van het vijfde lid, bepaalt de directeur in overleg met de kandidaat die gebruik heeft gemaakt van meerdere gelegenheden om de rekentoets af te leggen en gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid, bedoeld in het derde of vierde lid, welk voor de rekentoets behaalde cijfers geldt als eindcijfer.

D

Artikel 30 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het zevende lid wordt vernummerd tot het achtste lid.
2. Na het zesde lid wordt een lid ingevoegd:
7. Bij vermelding van de rekentoets op de cijferlijst wordt de toevoeging "ER" geplaatst indien het een rekentoets voor kandidaten met ernstige rekenproblemen betreft.

E

In artikel 31 wordt een lid toegevoegd:

5. Bij vermelding van de rekentoets op het certificaat wordt de toevoeging "ER" geplaatst indien het een rekentoets voor kandidaten met ernstige rekenproblemen betreft.

F

Na artikel 33 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 33a Rekentoets voor kandidaten met ernstige rekenproblemen

1. Er is een rekentoets ER waarbij de opgaven aangepast zijn voor kandidaten met ernstige rekenproblemen.
2. Het College voor toetsen en examens verleent toestemming voor het afleggen van de rekentoets ER, de bedoeld in het eerste lid, indien aantoonbaar is gebleken dat een kandidaat:
  - a. ernstige problemen heeft met de beheersing van de vereiste rekenvaardigheden,
  - b. zichzelf heeft ingespannen de vereiste rekenvaardigheden te leren, en
  - c. bekend is met de mogelijke gevolgen van het afleggen van de aangepaste rekentoets.
3. Het College voor toetsen en examens informeert de kandidaat voor de eerste gelegenheid om de rekentoets af te leggen over de mogelijkheid van het afleggen van de rekentoets ER, bedoeld in het eerste lid, alsmede over de mogelijke gevolgen voor doorstroom naar vervolgonderwijs of voor de arbeidsmarkt.

G

Artikel 34 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:
  - a. In onderdeel a, vervalt "de rekentoets en";
  - b. Onder verlettering van onderdelen b tot en met g tot c tot en met h, wordt na onderdeel a een onderdeel ingevoegd:
    - b. de rekentoets en het niveau waarop de rekentoets is afgelegd;
2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:
  - a. In het tweede lid, onder b, vervalt "de rekentoets en";
  - b. Onder verlettering van onderdelen c tot en met i tot d tot en met j, wordt na onderdeel b een onderdeel ingevoegd:
    - c. de rekentoets en het niveau waarop de rekentoets is afgelegd;
3. Het derde lid, onderdeel b komt te luiden:
  - b. de rekentoets en het niveau waarop de rekentoets is afgelegd;

OVERGANGSRECHT voortgezet onderwijs

De navolgende artikelen 1 t/m 9 bevatten de overgangsrechtelijke voorzieningen in het Eindexamenbesluit VO en het Staatsexamenbesluit VO ivm overnemen advies commissie Steur (deze bepalingen moeten nog een definitief nummer krijgen)

Artikel 1 overgangsrecht uitslagregeling rekentoets vmbo

1. In afwijking van artikel 49, eerste lid, van het Eindexamenbesluit VO en onverminderd artikel 49, tweede lid van het Eindexamenbesluit VO is in het schooljaar 2015-2016 de kandidaat die eindexamen vmbo basisberoepsgerichte leerweg heeft afgelegd geslaagd indien:

- a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
  - b. hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald;
  - c. hij onverminderd onderdeel b:
    - 1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
    - 2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; of
    - 3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald;
  - d. hij voor de vakken lichamelijke opvoeding en het kunstvak uit het gemeenschappelijk deel alsmede voor de maatschappelijke stage de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald; en
  - f. hij de rekentoets heeft afgelegd ongeacht het daarvoor behaalde eindresultaat.
2. In afwijking van artikel 49, eerste en derde lid, van het Eindexamenbesluit VO, is in het schooljaar 2015-2016 de kandidaat die eindexamen in het vmbo, basisberoepsgerichte leerweg heeft afgelegd ter afsluiting van een leerwerktraject als bedoeld in artikel 10b1 van de wet, geslaagd indien hij voor het beroepsgerichte programma ten minste het eindcijfer 6 heeft behaald voor het vak Nederlandse taal en de rekentoets heeft behaald. Indien de vakken waarin examen is afgelegd, tezamen een eindexamen vormen van de basisberoepsgerichte leerweg, bedoeld in artikel 10b van de wet, is artikel 49, eerste tot en met derde lid, van het Eindexamenbesluit VO met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid, van overeenkomstige toepassing.
3. In afwijking van artikel 49, eerste lid, van het Eindexamenbesluit VO en onverminderd artikel 49, tweede en derde lid, van het Eindexamenbesluit VO is in de schooljaren 2015-2016 tot en met 2018-2019 de kandidaat die eindexamen van een leerweg in het vmbo, met uitzondering van de basisberoepsgerichte leerweg in het schooljaar 2015-2016, heeft afgelegd geslaagd indien:
- a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
  - b. hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald;
  - c. hij onverminderd onderdeel b:
    - 1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
    - 2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; of
    - 3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald;
  - d. hij voor de vakken lichamelijke opvoeding en het kunstvak uit het gemeenschappelijk deel alsmede voor de maatschappelijke stage, de kwalificatie "voldoende" of "goed" heeft behaald;
  - e. als het een eindexamen gemengde of theoretische leerweg betreft: hij voor het sectorwerkstuk de kwalificatie "voldoende" of "goed" heeft behaald; en
  - f. hij de rekentoets heeft behaald.
4. In afwijking van artikel 49, eerste en derde lid, van het Eindexamenbesluit VO, is in de schooljaren 2015-2016 tot en met 2018-2019 de kandidaat die eindexamen van een leerweg in het vmbo, met uitzondering van de basisberoepsgerichte leerweg in het

schooljaar 2015-2016, heeft afgelegd ter afsluiting van een leerwerktraject als bedoeld in artikel 10b1 van de wet, geslaagd indien hij voor het beroepsgerichte programma ten minste het eindcijfer 6 heeft behaald voor het vak Nederlandse taal en de rekentoets heeft behaald. Indien de vakken waarin examen is afgelegd, tezamen een eindexamen vormen van de basisberoepsgerichte leerweg, bedoeld in artikel 10b van de wet, is artikel 49, eerste tot en met derde lid, van het Eindexamenbesluit VO met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid, van overeenkomstige toepassing.

5. Indien de resultaten van de rekentoets dan wel onvoorziene omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan bij koninklijk besluit een later schooljaar worden bepaald:

- a. waarop voor de basisberoepsgerichte leerweg de rekentoets meetelt in de uitslagbepaling, bedoeld in het tweede, derde en vierde lid.
- b. waarop deze overgangsperiode afloopt dan het schooljaar genoemd in dit artikel.

Artikel 2 overgangsrecht uitslagregeling rekentoets havo of vwo

1. In afwijking van artikel 50, eerste lid, van het Eindexamenbesluit VO en onverminderd artikel 50, tweede lid, van het Eindexamenbesluit VO is in de schooljaren 2015-2016 tot en met 2018-2019 de kandidaat die eindexamen havo of vwo heeft afgelegd geslaagd indien:

- a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
- b. hij voor één van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij voor het andere vak dan wel vakken, genoemd in dit onderdeel als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
- c. hij onverminderd onderdeel b:
  - 1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
  - 2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
  - 3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
  - 4°. voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;
- d. hij de rekentoets heeft behaald;
- e. hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het artikel 50, tweede lid, lager dan het cijfer 4 heeft behaald; en
- f. hij voor de vakken culturele en kunstzinnige vorming en lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elk profiel alsmede voor de maatschappelijke stage, de kwalificatie "voldoende" of "goed" heeft behaald.

2. Indien de resultaten van de rekentoets dan wel onvoorziene omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan bij koninklijk besluit een later studiejaar worden bepaald waarop deze overgangsperiode afloopt dan het studiejaar genoemd in dit artikel.

Artikel 3 overgangsrecht resultaatbepaling rekentoets

1. In afwijking van artikel 47 van het Eindexamenbesluit VO en artikel 24 van het Staatsexamenbesluit VO wordt er, met uitzondering van vmbo basisgerichte leerweg in

het schooljaar 2015-2016, voor de rekentoets in de schooljaren 2015-2016 tot en met 2018-2019 geen eindcijfer vastgesteld.

2. Met in achtneming van de op grond van artikel 2, tweede lid, onderdelen d en e, van de Wet College voor toetsen en examens vastgestelde beoordelingsnormen, de daarbij behorende scores en indien van toepassing cijfers, wordt in de schooljaren 2015-2016 tot en met 2018-2019 bepaald of de kandidaat de rekentoets heeft behaald.

3. Indien de resultaten van de rekentoets dan wel onvoorziene omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan bij koninklijk besluit een later schooljaar worden bepaald waarop deze overgangsperiode afloopt dan het schooljaar genoemd in het eerste en tweede lid.

Artikel 4

In afwijking van artikel 52, eerste lid, onderdeel h, van het Eindexamenbesluit VO en artikel 53, eerste lid, onder d, van het Staatsexamenbesluit VO wordt de rekentoets gedurende de periode van het overgangsrecht, bedoeld in artikel PM, op de cijferlijst vermeld met inbegrip van de behaalde vaardigheidsscore als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onder c, en lid 2a, van de Wet College voor toetsen en examens en de vermelding "behaald" of "niet behaald".

Artikel 5

In afwijking van artikel 52, zesde lid, van het Eindexamenbesluit VO en artikel 30, zesde lid, van het Staatsexamenbesluit VO worden gedurende de periode van het overgangsrecht, bedoeld in artikel PM, geen eindcijfer voor de rekentoets vermeld op de cijferlijst, maar de vaardigheidsscore als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onder c, en lid 2a, van de Wet College voor toetsen en examens en de vermelding "behaald" of "niet behaald".

Artikel 6

In afwijking van artikel 53, tweede lid, onder b, en derde lid, onder b van het Eindexamenbesluit VO en artikel 31, eerste lid, onder b, van het Staatsexamenbesluit VO wordt gedurende de periode van het overgangsrecht, bedoeld in artikel PM, op het certificaat de rekentoets vermeld met inbegrip van de vermelding "behaald".

Artikel 7

In afwijking van artikel 9, derde lid, onderdeel b, van het Eindexamenbesluit VO en artikel 10, vijfde lid, onderdeel b, van het Staatsexamenbesluit VO, en onverminderd de overige bepalingen uit de genoemde leden kan een kandidaat gedurende de schooljaren 2015-2016 tot en met 2021-2022 vrijstelling krijgen indien hij de rekentoets heeft behaald.

Artikel 8 Staatsexamen overgangsrecht uitslagregeling rekentoets vmbo

1. In afwijking van artikel 26, eerste lid, van het Staatsexamenbesluit VO is in het schooljaar 2015-2016 de kandidaat die staatsexamen vmbo basisberoepsgerichte leerweg heeft afgelegd geslaagd indien:

- a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
- b. hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald;
- c. hij onverminderd onderdeel b:

1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;

- 2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; of
- 3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald;
- d. hij voor de vakken lichamelijke opvoeding en het kunstvak uit het gemeenschappelijk deel alsmede voor de maatschappelijke stage de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald; en
- f. hij de rekentoets heeft afgelegd ongeacht het daarvoor behaalde eindresultaat.
2. In afwijking van artikel 26, eerste lid, van het Staatsexamenbesluit VO is in de schooljaren 2015-2016 tot en met 2018-2019 de kandidaat die staatsexamen van een leerweg in het vmbo, met uitzondering van de basisberoepsgerichte leerweg in het schooljaar 2015-2016, heeft afgelegd geslaagd indien:
- a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
- b. hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald;
- c. hij onverminderd onderdeel b:
- 1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
- 2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; of
- 3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald;
- d. als het een staatsexamen gemengde of theoretische leerweg betreft: hij voor het sectorwerkstuk de kwalificatie "voldoende" of "goed" heeft behaald; en
- e. hij de rekentoets heeft behaald.
3. Indien de resultaten van de rekentoets dan wel onvoorziene omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan bij koninklijk besluit een later schooljaar worden bepaald:
- a. waarop voor de basisberoepsgerichte leerweg de rekentoets meetelt in de uitslagbepaling, bedoeld in het tweede lid;
- b. waarop deze overgangsperiode afloopt dan het schooljaar genoemd in dit artikel.

Artikel 9 Overgangsrecht uitslagregeling staatsexamen havo en vwo

1. In afwijking van artikel 26a, eerste lid, van het Staatsexamenbesluit VO en onverminderd artikel 26a, tweede en derde lid, van het Staatsexamenbesluit VO is in de schooljaren 2015-2016 tot en met 2018-2019 de kandidaat die indexamen havo of vwo heeft afgelegd geslaagd indien:
- a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
- b. hij voor één van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij voor het andere vak dan wel vakken, genoemd in dit onderdeel als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
- c. hij onverminderd onderdeel b:
- 1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;

- 2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
- 3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald dan wel voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald, en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;
- d. hij de rekentoets heeft behaald; en
- e. hij voor geen van de onderdelen, genoemd in artikel 26a, tweede lid, lager dan het cijfer 4 heeft behaald.
3. Voor een kandidaat voor wie de wijziging op grond artikel I, onderdeel D, onderdelen 4 en 5 van het Besluit van 19 augustus 2010 tot wijziging van het Besluit staatsexamens vwo-havo-mavo 2000 en het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. in verband met aanscherping van de slaag/zakregeling in het voortgezet onderwijs (Stb. 2010, 332), nog niet van toepassing is, geldt dat hij in het schooljaar 2015–2016, onverminderd de overige bepalingen van artikel 26a van het Staatsexamenbesluit VO, geslaagd is voor het eindexamen, indien hij de rekentoets heeft behaald.
4. Indien de resultaten van de rekentoets dan wel onvoorziene omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan bij koninklijk besluit een later studiejaar worden bepaald waarop deze overgangperiode afloopt dan het studiejaar genoemd in dit artikel.

Artikel III

Het Eindexamenbesluit VO BES wordt als volgt gewijzigd:

PM (gelijkluidend aan de wijzigingen in het Eindexamenbesluit VO maar zullen op een later tijdstip in werking treden)

Artikel IV

Het Staatsexamenbesluit VO BES wordt als volgt gewijzigd:

PM (gelijkluidend aan de wijzigingen in het Staatsexamenbesluit VO maar zullen op een later tijdstip in werking treden)

Artikel V

Het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. De begripsbepaling "college" komt te luiden: *college*: College voor toetsen en examens als bedoeld in de Wet College voor toetsen en examens;.
2. Er worden enkele begripsbepalingen in alfabetische volgorde ingevoegd, luidende:
centraal examen ER voor het onderdeel rekenen: centraal examen voor het onderdeel rekenen dat het college heeft aangepast ten behoeve van deelnemers met ernstige rekenproblemen;
overgangperiode: periode van vier studiejaar die start met het eerste jaar van centrale examinering voor het onderdeel rekenen ingevolge artikel 18, eerste lid;
vaardigheidsscore: score voor het onderdeel rekenen die inzicht biedt in de rekenvaardigheid van een deelnemer;.

B

Artikel 3b wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, onderdeel b, komt te luiden:
  - a. hij een eindwaardering voor het desbetreffende examenonderdeel van ten minste het cijfer 6 heeft behaald of voor het examenonderdeel rekenen is geslaagd in de overgangperiode, en
2. Het tweede lid, onderdeel b, komt te luiden:
  - b. hij voor het eind- of staatsexamen in het vak Nederlandse taal en literatuur en de rekentoets ten minste het eindcijfer 6 heeft behaald of voor de rekentoets is geslaagd in de overgangperiode, respectievelijk voor het eind- of staatsexamen in het vak Engelse taal en literatuur voor havo of vwo ten minste het eindcijfer 5 heeft behaald, en

C

In artikel 6, eerste lid, wordt na onderdeel j., onder vervanging van de punt door een puntkomma aan het slot van onderdeel j, een onderdeel toegevoegd, luidende:

k. het tot stand brengen van een centraal examen ER voor het onderdeel rekenen. Het college neemt daarbij in aanmerking het referentieniveau rekenen dat voor de desbetreffende soort beroepsopleiding is vastgesteld ingevolge artikel 3, onderdelen h tot en met l, van het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen, maar vereenvoudigt de opgaven zodanig dat de opgaven beter geschikt zijn voor deelnemers met ernstige rekenproblemen.

D

Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt na de punt een zin toegevoegd, luidende: De deelnemer kan daarbij op zijn verzoek het desbetreffende examenonderdeel op een hoger referentieniveau afleggen dan vastgesteld voor zijn beroepsopleiding.
2. Onder vernummering van het derde, vierde en vijfde lid tot vierde, vijfde en zesde lid wordt een lid ingevoegd, luidende:
  3. Indien een centraal examen ER voor het onderdeel rekenen is afgelegd en de deelnemer daarvoor een waardering van ten minste het cijfer 6 heeft behaald, kan hij de mogelijkheid tot herkansing, bedoeld in het tweede lid, ook gebruiken om het centraal examen voor het onderdeel rekenen af te leggen.
3. In het vijfde lid (nieuw) wordt na de punt een zin toegevoegd, luidende: Indien voor het onderdeel rekenen zowel het centraal examen als het centraal examen ER of voor een examenonderdeel Nederlandse taal of rekenen het centraal examen ook op een hoger niveau is afgelegd en voor beide examens ten minste het cijfer 6 is behaald, bepaalt de examencommissie in overleg met de deelnemer welk behaald resultaat van dat centraal examen wordt gebruikt voor het bepalen van de eindwaardering, bedoeld in artikel 15. Artikel 3a, tweede lid, is niet van toepassing.

E

In paragraaf 2 worden na artikel 12a enkele artikelen toegevoegd, luidende:

Artikel 12b. Aangepast rekenexamen bij ernstige rekenproblemen

1. Indien de examencommissie daarin toestemt, kan de deelnemer in plaats van het centraal examen voor het onderdeel rekenen van de beroepsopleiding waarin hij examen doet, het centraal examen ER voor het onderdeel rekenen voor het aangewezen referentieniveau afleggen.
2. De examencommissie beslist voor het eerste tijdvak van centrale examinering als bedoeld in artikel 6, derde lid.

Artikel 12c. Voorwaarden afleggen aangepast rekenexamen

1. De examencommissie verleent toestemming voor het afleggen van het centraal examen ER voor het onderdeel rekenen indien aantoonbaar is gebleken dat een deelnemer:
  - a. ernstige problemen heeft met de beheersing van het onderdeel rekenen,
  - b. zichzelf heeft ingespannen de vereiste rekenvaardigheden te leren,
  - c. bekend is met de mogelijke gevolgen van het afleggen van het aangepaste rekenexamen, en
  - d. van het bevoegd gezag extra ondersteuning aangeboden heeft gekregen.
2. Het bevoegd gezag informeert tijdig alle daarvoor in aanmerking komende deelnemers over de mogelijkheid van het afleggen van het centraal examen ER voor het onderdeel rekenen, alsmede over de mogelijke gevolgen voor doorstroming naar vervolgopleidingen of voor de arbeidsmarkt.

F

Het opschrift van artikel 18a komt te luiden:

Artikel 18a. Overgangsbepaling uitslagregeling in verband met de invoering van centrale examinering voor het onderdeel Nederlandse taal

G

Artikel 18b komt te luiden: :

Artikel 18b Overgangsbepaling uitslagregeling in verband met invoering van centrale examinering voor het onderdeel rekenen

1. In afwijking van artikel 17, tweede en derde lid, en onverminderd artikel 7.4.3. van de wet geldt gedurende de overgangperiode dat het examen van de desbetreffende beroepsopleiding met goed gevolg is afgelegd indien:
  - a. voor alle specifieke examenonderdelen een eindwaardering van ten minste het cijfer 6 dan wel "voldoende" is behaald dan wel op grond van artikel 14a vrijstelling is verkregen,
  - b. voor het onderdeel loopbaan en burgerschap een eindwaardering "voldaan" is behaald,
  - c. voor het onderdeel rekenen de vereiste vaardigheidsscore is behaald die het college krachtens artikel 18c voor het desbetreffende studiejaar heeft vastgesteld of voor dat examenonderdeel een vrijstelling is verleend op grond van artikel 3b, derde lid en
  - d. voor wat betreft de basisberoepsopleiding en vakopleiding voor het onderdeel Nederlandse taal een eindwaardering van ten minste het cijfer 5 behaald, of
  - e. voor wat betreft de middenkaderopleiding en de specialistenopleiding voor een van de onderdelen Nederlandse taal en Engels ten minste het cijfer 5 behaald en voor het andere onderdeel ten minste het cijfer 6 behaald.
2. In afwijking van artikel 8, eerste lid, heeft een deelnemer recht op herkansing voor een examenonderdeel rekenen gedurende de overgangperiode, zolang hij niet is geslaagd voor dit examenonderdeel.
3. Artikel 8, vijfde lid, tweede volzin, is van overeenkomstige toepassing indien de deelnemer voor het examenonderdeel rekenen zowel voor het centraal examen als voor het centraal examen ER is geslaagd dan wel ten minste het cijfer 6 heeft behaald. Artikelen 10, derde lid, en 15, eerste lid, zijn voor wat betreft het examenonderdeel rekenen niet van toepassing gedurende de overgangperiode.
4. Indien de resultaten van de centrale examens voor het onderdeel rekenen dan wel onvoorziene omstandigheden in een bepaalde beroepsopleiding daartoe aanleiding

geven, kan bij koninklijk besluit worden bepaald dat de overgangperiode voor die beroepsopleiding wordt verlengd.

H

Na artikel 18b wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 18c Overgangsbepaling slaagcesuur

1. In aanvulling op artikel 6, eerste lid, onderdeel g, bepaalt het college voor de aanvang van een studiejaar in de overgangperiode bij regeling de vereiste vaardigheidsscore waarmee een deelnemer slaagt voor het onderdeel rekenen gedurende dat studiejaar. Artikel 6, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.
2. In afwijking van het eerste lid stelt het college eenmalig in de loop van het eerste studiejaar van de overgangperiode voor de desbetreffende soort beroepsopleiding als bedoeld in artikel 7.2.2., eerste lid, van de wet, een lagere vaardigheidsscore vast, waarmee een deelnemer voor de desbetreffende soort beroepsopleiding alsnog voor het examenonderdeel rekenen is geslaagd in dat studiejaar indien:
  - a. blijkt dat louter als gevolg van het centraal examen voor het onderdeel rekenen meer dan 5 procentpunten van de deelnemers geen diploma zou behalen, en
  - b. een voldoende representatief beeld bestaat van de landelijk behaalde vaardigheidsscores per soort beroepsopleiding.
3. In de situatie, bedoeld in het tweede lid, stelt het college de vaardigheidsscore zo vast dat ten hoogste 5 procentpunten meer deelnemers niet zijn diploma heeft behaald als gevolg van het centraal examen voor het onderdeel rekenen.
4. Uiterlijk op 1 mei van het desbetreffende studiejaar stelt het college een regeling vast als bedoeld in het tweede lid. Artikel 6, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel VI

Het Besluit experiment doorlopende leerlijnen vmbo-mbo 2014-2022 wordt als volgt gewijzigd:

PM uitslagregeling wijzigen tijdens overgangperiode

Artikel VII (inwerkingtreding)

1. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 augustus 2015, met uitzondering van artikelen III en IV die in werking treden op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.
2. Indien het Staatsblad waarin dit besluit wordt geplaatst, wordt uitgegeven na 1 augustus 2015, treedt het in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst, en werkt het terug tot en met 1 augustus 2015, met uitzondering van artikelen III en IV die in werking treden op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,

Nota van toelichting

Algemeen deel

1. DOEL EN INHOUD VAN HET VOORSTEL

In 2010 is de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen in werking getreden. Met deze wetgeving is een fundament gelegd om het niveau van beheersing van de basisvaardigheden Nederlandse taal en rekenen door leerlingen in het primair onderwijs (po), het (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so), het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) te verbeteren. Met de referentieniveaus is voor elke onderwijssector uniform en duidelijk beschreven wat leerlingen op verschillende momenten in hun leerloopbaan moeten kunnen en kennen op het gebied van Nederlandse taal en rekenen. Scholen en instellingen kunnen hierdoor doelgerichter onderwijsprogramma's realiseren, leerlingprestaties meten en deze doorgeven aan het vervolgonderwijs.

Sinds schooljaar 2013-2014 maakt de rekentoets onderdeel uit van het eind- en staatsexamen in het vo en vanaf school-/studiejaar 2015-2016 gaat de rekentoets¹ meetellen voor het behalen van diploma's in vmbo-kb, vmbo-gt, havo, vwo en mbo-4. Voor het behalen van diploma's in vmbo-bb, mbo-2 en mbo-3 telt de rekentoets vanaf school-/studiejaar 2016-2017 mee.

In brieven aan de Tweede Kamer van 26 september 2013 en 17 december 2014 zijn onder andere de onderstaande wijzigingen in regelgeving aangekondigd.² Deze worden met het voorgestelde wijzigingsbesluit doorgevoerd.

Rekentoets ER

In opdracht van het College voor Toetsen en Examen (CvTE) heeft de Hogeschool Utrecht in 2013 een onderzoek verricht naar leerlingen³ die ernstige problemen hebben met rekenen. Uit het onderzoek komt naar voren dat voor deze leerlingen een aantal aanpassingen in de rekentoets gewenst is.

In de literatuur wordt ervan uitgegaan dat circa tien procent van de leerlingen ernstige reken-wiskundeproblemen heeft, waarvan een kwart ten gevolge van dyscalculie. Deze leerlingen zijn – ondanks hulpmiddelen, remediëring en extra inspanningen door de school en de leerling – met de reguliere rekentoets niet in staat om tot een cijfer te komen waarmee zij hun diploma kunnen halen. Met de reguliere rekentoets kunnen deze leerlingen niet laten zien over welke rekenvaardigheden zij – ondanks de ernstige rekenproblemen of dyscalculie – wél beschikken. Het is daarom noodzakelijk dat deze leerlingen een aangepaste rekentoets kunnen afleggen waardoor die rekenvaardigheden beter inzichtelijk worden gemaakt en waarmee zij in staat worden gesteld een diploma te halen.

In september 2013 is de Voortgangsrapportage invoering referentieniveaus taal en rekenen 2013 aan de Tweede Kamer gezonden. Daarin is aangekondigd dat er een aangepaste rekentoets komt voor deze leerlingen, de rekentoets ER (in de brief nog

---

¹ In het (middelbaar) beroepsonderwijs zoals geregeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs is de officiële term: centraal examen voor het onderdeel rekenen. Omwille van de leesbaarheid wordt in het algemeen deel van deze toelichting met rekentoets ook het centraal examen voor het onderdeel rekenen in het mbo bedoeld.

² Kamerstukken II 2013-2014, 31332, nr. 21 en Kamerstukken II 2014-2015, 31332, nr. 36.

³ In het (middelbaar) beroepsonderwijs zijn de officiële termen: deelnemer en instelling. Omwille van de leesbaarheid wordt in het algemeen deel van deze toelichting met leerling en school ook de deelnemer en instelling in het mbo bedoeld.

alleen aangeduid als dyscalculie), en dat op de cijferlijst en resultatenlijst zal worden aangetekend dat een rekentoets ER is afgelegd. De toets stelt andere eisen aan de rekenvaardigheid. Hij bestaat uit een andere selectie van vragen en bij de toets zijn extra hulpmiddelen toegestaan zoals een rekenkaart en een rekenmachine bij alle opgaven.

Met 'de rekentoets ER' worden meerdere toetsen bedoeld. Zo kan een leerling met ernstige rekenproblemen of dyscalculie voor het examen vmbo-kb of mbo-2 in plaats van de rekentoets 2F de rekentoets 2ER afleggen en kan een havo- of vwo-leerling met deze rekenproblemen in plaats van de rekentoets 3F de rekentoets 3ER afleggen.

Met de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen is beoogd dat de referentieniveaus rekenen de niveaus beschrijven waarmee de beheersing van het rekenen door leerlingen aan het einde van een onderwijssoort kan worden vergeleken. Dit verandert niet door de onderhavige wijzigingen. Wat met deze wijziging wordt geregeld, is dat leerlingen met ernstige rekenproblemen waaronder dyscalculie de rekentoets ER kunnen afleggen. Deze aangepaste toets kan hun beheersing van het rekenen het beste in beeld brengen. De rekentoets ER vraagt het begripsniveau dat hoort bij de wettelijke referentieniveaus, maar het bewerkingendeel is aangepast in het kader van ernstige rekenproblemen waaronder dyscalculie.

In het schooljaar 2013-2014 heeft het CvTE aan alle vo-scholen en aan een deel van de mbo-instellingen voor het eerst een pilot-rekentoets ER beschikbaar gesteld voor deze leerlingen. Hieraan heeft circa één procent van de leerlingen meegedaan. Op basis van de eerste resultaten lijkt deze toets inderdaad passend te zijn voor deze leerlingen. De pilot in schooljaar 2014-2015 dient om de toets verder te ontwikkelen.

Met de voorgestelde wijzigingen ten behoeve van de rekentoets ER wordt het mogelijk om binnen het eind- en staatsexamenonderdeel rekentoets in het vo en binnen het generieke examenonderdeel rekenen in het mbo in plaats van een reguliere rekentoets een rekentoets ER af te leggen. De rekentoets ER biedt leerlingen met ernstige rekenproblemen of dyscalculie de gelegenheid om in positieve zin te laten zien over welke rekenvaardigheden zij beschikken.

De keuze voor het afleggen van de rekentoets ER wordt voorafgaand aan de eerste toetsgelegenheid gemaakt. Een leerling kan dan ook niet meer kiezen voor het afleggen van de rekentoets ER, nadat hij al de reguliere rekentoets heeft afgelegd. Het omgekeerde is wel mogelijk: eerst de rekentoets ER afleggen en bij een volgende gelegenheid de reguliere toets.

Toegroeien naar het referentieniveau

Na het advies van de commissie Bosker, voorjaar 2014, is in de zomer van 2014 de commissie Verantwoorde invoering rekentoets in vo en mbo (commissie Steur) van start gegaan, met de opdracht een advies uit te brengen over een verantwoorde invoering van de rekentoets in het vo en mbo.

In de reactie op het advies van commissie Steur, is in de brief aan de Tweede Kamer van 17 december 2014 aangekondigd dat een overgangperiode wordt ingesteld om in stappen toe te groeien naar een resultaat dat gelijk staat aan een voldoende op het referentieniveau. Er wordt een opklimmende slaagcesuur gehanteerd die in het voordeel van de leerlingen werkt. De start van de overgangperiode is gekoppeld aan het schooljaar waarin de resultaten voor een schoolsoort en soort beroepsopleiding (hierna schoolsoort) gaan meetellen. Dit is schooljaar 2015-2016 voor het vmbo-kb en -gl/-tl,

het havo, het vwo en mbo-4. Voor vmbo-bb, mbo-2 en mbo-3 is dit een jaar later, namelijk 2016-2017.

Werken met vaardigheidsscores

Vanwege de opklimmende slaagcesuur wordt tijdens de genoemde overgangperiode het geven van cijfers losgelaten en in plaats daarvan met vaardigheidsscores gewerkt. De door de leerling behaalde vaardigheidsscore wordt vermeld op de cijferlijst of resultatenlijst. Voordeel hiervan is dat een bepaalde vaardigheidsscore elk jaar dezelfde vaardigheid laat zien. Met de score is er zicht op de vaardigheid van de leerling en er is daarmee transparantie naar bijvoorbeeld het vervolgonderwijs.

Andere positie in uitslagregel

Werken met vaardigheidsscores past niet in de kernvakkenregeling vo en de huidige slaag/zak-regeling mbo, die voor de rekentoets uitgaan van cijfers. Daarom krijgen de resultaten op de rekentoets tijdelijk een andere rol in de uitslagbepaling voor het diploma. Dit wordt gedaan door gedurende de overgangperiode jaarlijks een vaardigheidsscore te bepalen waaraan de leerling moet voldoen om dit onderdeel te halen, de slaagcesuur. De rekentoets krijgt hiermee tijdelijk eenzelfde soort status als de vakken lichamelijke opvoeding en CKV in het vo nu hebben. Dat betekent dat het slagen voor de rekentoets (beoordeeld aan de hand van de benodigde vaardigheidsscore in dat schooljaar) voorwaarde is voor het behalen van een diploma.

Leerlingen moeten in het eerste jaar van de overgangperiode ten minste een vaardigheidsscore behalen die gelijk staat aan het cijfer van een 4,5 om de toets te halen. De vaardigheidsscore waarmee een leerling de rekentoets behaalt, loopt in de overgangperiode op naar de vaardigheidsscore die gelijkstaat aan een voldoende op de referentiecesuur, dus een vaardigheidsscore die gelijk staat aan het cijfer 5,5. De verwachting is dat dit zal leiden tot aanvaardbare slaagpercentages. Mocht dit echter onverhoopt niet zo blijken te zijn, dan stelt de commissie een vangnet voor: indien nodig wordt in het eerste jaar de vaardigheidsscore waarmee een leerling het rekenexamen behaalt, per schoolsoort verlaagd zodat er per schoolsoort maximaal 5 procentpunten extra gezakten zijn door het meetellen van de rekentoets. Of het vangnet in werking treedt, kan in het vo pas aan het eind van het schooljaar worden berekend. CvTE zal deze berekening coördineren en de slaagcesuur bepalen. In het mbo kan dit gedurende het studiejaar, zodra er voldoende afnames zijn geweest voor het verkrijgen van een representatief beeld van de resultaten van de totale groep. Na afloop van de studiejaar waarin de resultaten voor de schoolsoorten gaan meetellen, zal het CvTE bepalen welke stappen er in de jaren erna gezet moeten worden om na vier jaar uit te komen op de vaardigheidsscore die gelijkstaat aan het minimaal vereiste cijfer 5,5, behorend bij het wettelijke referentieniveau.

De voorziene slaag/zak-regeling in het mbo voor de generieke onderdelen (Nederlandse taal, rekenen en voor mbo-4 Engels), waarbij leerlingen met één 5 zouden kunnen slagen, wordt aangepast omdat rekenen hier tijdens de overgangperiode geen onderdeel van kan uitmaken, vanwege het gebruik van de vaardigheidsscores. Hiermee valt tijdelijk (een deel van) de compensatie-mogelijkheid voor de leerlingen weg. Om de eisen voor leerlingen niet te verzwaren, wordt de slaag/zak-regeling zo aangepast dat leerlingen in mbo-2 en mbo-3 met een 5 voor Nederlandse taal hun diploma kunnen halen en leerlingen in mbo-4 met een 5 en een 6 voor Nederlandse taal en Engels (in willekeurige volgorde).

Extra herkansing in het vo

Ook wordt op voorstel van de commissie Steur het aantal herkansingen voor de rekentoets in het vo vergroot naar drie (dat betekent vier kansen in totaal). Er zijn vanaf schooljaar 2015-2016 in het vo drie afnameperiodes per schooljaar. Dat betekent dat scholen in het vo ten minste één kans in het voorlaatste jaar dienen aan te bieden. In het mbo is er al ruimte om ditzelfde aantal kansen aan te bieden, en zijn er vier afnameperiodes per jaar. Het CvTE maakt voorafgaand aan elk schooljaar de afnameperiodes bekend.

Het hoogst behaalde resultaat mag op de cijferlijst/resultatenlijst worden geplaatst. Wanneer de leerling heeft gekozen voor herkansing op een hoger niveau, kiezen de directeur en leerling samen kiezen of 'hoogst behaald' het resultaat voor het reguliere rekentoets is, of het resultaat voor de rekentoets op het hogere niveau.

Daarnaast wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om een aantal onvolkomenheden in regelgeving te repareren:

Vrijstellingen rekentoets

Er bestaat reeds een aantal vrijstellingen voor de rekentoets. Thans worden extra vrijstellingsmogelijkheden voor de volgende situaties ingevoerd:

- Een leerling die in het vo of vavo een rekentoets zou moeten afleggen, terwijl hij het examenonderdeel rekenen op hetzelfde niveau als in het vo vereist, reeds in het mbo heeft afgelegd.
- Een vmbo-leerling die staatsexamen doet en de rekentoets al heeft behaald.
- Een vmbo-tl leerling die in het bezit is van een vmbo-kb/gl diploma.
- Een vmbo-gl leerling die in het bezit is van een vmbo-kb diploma.

Naamswijziging CvTE

De naamswijziging van het College voor Examens sinds 1 augustus 2014 in College voor toetsen en examens wordt doorgevoerd in de verschillende besluiten.

2. ACHTERGROND VAN HET VOORSTEL met betrekking tot de rekentoets ER

Het niveau van een afgelegd examenonderdeel kan normaal gesproken worden afgeleid aan de bovenaan de cijferlijst vermelde schoolsoort. Bij de exameneisen van elke schoolsoort is er echter sprake van een bandbreedte die rekening houdt met verschillen tussen leerlingen. De ondergrens is de combinatie van de laagste cijfers en vrijstellingen waarmee een leerling het diploma nog kan halen, de bovengrens wordt gevormd door een tien voor elk examenonderdeel en – op één na – al die examenonderdelen op een hoger niveau. Een diploma van een leerling staat dan ook vrijwel nooit gelijk aan exact dezelfde prestatie van een klasgenoot. Door pakketkeuze, verschillende soorten wiskunde, verschillende cijfers, vrijstellingen en de mogelijkheid een examen op een hoger niveau te behalen, verschilt het diploma van de ene leerling van die van een andere leerling.

Met de invoering van de rekentoets in het vo in schooljaar 2013-2014 is die bandbreedte op één specifiek onderdeel kleiner geworden. Doordat rekenen een verplicht onderdeel is van het eind- en staatsexamen -opgenomen in de kernvakkenregel waarbij het cijfer vanaf schooljaar 2015-2016 gaat meetellen voor het diploma- en er twee referentieniveaus voor het hele vo zijn aangewezen, is de ruimte (de bandbreedte) kleiner dan bijvoorbeeld bij natuurkunde of economie. Dat knelt, omdat juist rekenen/wiskunde een onderdeel is waarbij de vaardigheid van leerlingen zeer ver uiteen kan lopen en de eisen van vervolgopleidingen ook sterk kunnen verschillen. Bij wiskunde is dat onderkend door de keuzemogelijkheid van drie verschillende wiskundevakken op het vwo. Op het havo

bestaat een keuzemogelijkheid voor twee wiskundevakken of het afzien van wiskunde. In die lijn past, rekening houdend met de verschillen tussen leerlingen en de verschillen in vereisten voor vervolgoopleidingen, dat voor leerlingen met ernstige rekenproblemen waaronder dyscalculie, die anderszins de opleiding succesvol kunnen voltooien, ruimte wordt geboden om te laten zien dat zij, hoewel met enige beperking, over voldoende rekenvaardigheden beschikken voor bepaalde vervolgoopleidingen. De reguliere rekentoets is voor deze leerlingen immers een struikelblok om het diploma te behalen. Met de introductie van de rekentoets ER wordt de bandbreedte voor dit examenonderdeel verruimd ten opzichte van de situatie dat er slechts twee rekentoetsen zijn.

Iets soortgelijks geldt voor het mbo, waarin voor zowel de entreeopleiding als de basisberoepsopleiding (mbo-niveau 2) en de vakopleiding (mbo-niveau 3) voor het onderdeel rekenen 2F is vereist als referentieniveau. De vaardigheden van de leerlingen op en binnen de verschillende niveaus lopen ver uiteen, maar met de introductie van de rekentoets ER wordt leerlingen meer ruimte geboden om te laten zien welke rekenvaardigheden ze wel beheersen om toch het diploma te behalen.

3. GEVOLGEN VAN HET VOORSTEL

3.1 Uitvoeringsgevolgen

Rekentoets ER

De rekentoets ER zorgt ervoor dat leerlingen met ernstige rekenproblemen, waaronder dyscalculie, beter kunnen aantonen over welke rekenvaardigheden zij beschikken dan met de reguliere toetsen en een grotere kans hebben te slagen voor die toets. Op de cijferlijst en resultatenlijst zal worden vermeld dat een rekentoets ER is afgelegd. Door deelname aan de ER-toets zal de weg naar bepaalde vervolgoopleidingen – in ieder geval de Pabo – worden afgesloten, zoals is aangekondigd in de brief van 17 december 2014.⁴ Ook voor de kansen op de arbeidsmarkt kan dit effect hebben. De praktijk laat overigens zien dat rekenzwakke leerlingen bepaalde opleidingen uit zichzelf niet kiezen omdat ze een belangrijke rekencomponent hebben en dat zij daarom ook niet in bepaalde beroepen terecht komen.

Stichting Cito en het CvTE zullen de rekentoets ER, als onderdeel van het gehele pakket aan rekentoetsen, jaarlijks ontwikkelen respectievelijk coördineren.

Met de aantekening op de cijferlijst en resultatenlijst dat een rekentoets ER is afgelegd, is voor het vervolgonderwijs helder of toelating mogelijk is en of extra inspanning nodig is voor deze leerling. Over de doorstroomconsequenties van een rekentoets ER is overleg gevoerd met de sectorraden en is de Tweede Kamer in de brief van 17 december 2014 geïnformeerd.

Voor DUO betekenen de aanpassing van de model-cijferlijst en de resultatenlijst en de aanpassing van de uitwisseling van gegevens met scholen, een wijziging in het registratiesysteem, die ook doorgevoerd moet worden door de leveranciers van administratiesoftware waar scholen gebruik van maken.

De school dient voor een leerling met ernstige rekenproblemen die de rekentoets ER wenst af te leggen de onderbouwing vast te leggen. Met concrete informatie dient aantoonbaar te worden gemaakt dat een leerling ernstige rekenproblemen heeft. Die concrete informatie kan bijvoorbeeld bestaan uit rapportages uit het voorafgaand

---

⁴ Kamerstukken II 2014-2015, 31332, nr. 36.

onderwijs en/of de in het huidig onderwijs gemeten vorderingen. Het kunnen aantonen van de ernstige rekenproblemen, alsmede de extra inspanningen van de leerling en de extra ondersteuning door de school, zijn voorwaarden voor deelname aan de rekentoets ER. Het CvTE zal door middel van een handleiding ondersteuning bieden bij het vastleggen van deze informatie.

Toegroeien naar het referentieniveau

Het CvTE zal gedurende de overgangsperiode de slaagcesuren vaststellen en bekendmaken.

Werken met vaardigheidsscores

Het tijdelijk werken met vaardigheidsscores betekent dat Cito in plaats van cijfers, de vaardigheidsscores van leerlingen naar de scholen stuurt. Voor DUO betekent het vergelijkbare wijzigingen als hierboven vermeld bij de rekentoets ER.

Overige wijzigingen

In te vullen na uitvoeringstoets.

Caribisch Nederland

De wijzigingen zullen ook worden doorgevoerd in het Eindexamenbesluit VO BES en het Staatsexamenbesluit VO BES maar nog niet in werking treden. Daarvoor is nodig dat eerst het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen BES in werking zal zijn getreden.

3.2 Administratieve lasten

Rekentoets ER

De rekentoets ER komt – voor de leerlingen die het aangaat – in de plaats van de reguliere rekentoets. Voor scholen betekent het dat zij inspanningen zullen moeten verrichten voordat leerlingen aan de rekentoets ER kunnen deelnemen. Deze lasten worden zo beperkt mogelijk gehouden. Scholen vragen de rekentoets ER gelijktijdig met de andere rekentoets aan, waardoor er aan het aanvragen als zodanig geen administratieve lasten zijn verbonden. De inspanningen van de school bestaan ten eerste uit het vastleggen van informatie (zie paragraaf PM).

Dit zal een uur per leerling met ernstige rekenproblemen kosten. Wanneer vijf tot tien procent van de leerlingen deelneemt aan de rekentoets ER, zullen de administratieve lasten per vo-school gemiddeld circa 10 uur per jaar zijn. Voor de school gaat de meeste tijd zitten in het bieden van het maatwerk-rekenonderwijs voor de betreffende leerlingen. Dit is echter onderdeel van het primaire proces en is ook zonder de rekentoets ER nodig.

Overige wijzigingen

Aan de overige wijzigingen zijn geen administratieve lasten verbonden.

3.3 Financiële gevolgen

Rekentoets ER

De jaarlijkse kosten van de rekentoets ER zijn: circa €100.000 voor het CvTE en circa €200.000 voor Stichting Cito. Deze kosten maken zij echter sinds 2013 reeds in verband met de pilot-rekentoets ER. Voor scholen zijn de te verwachten kosten beperkt.

Overige wijzigingen

In te vullen na uitvoeringstoets.

Deze toelichting wordt mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken
gegeven.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel I Onderdeel A, artikel II, onderdeel A

In het nieuwe derde lid van artikel 9 van het Eindexamenbesluit VO en het nieuwe vijfde lid van artikel 10 van het Staatsexamenbesluit VO is een vrijstelling geregeld voor degene die eerder als deelnemer in het beroepsonderwijs is geslaagd voor het generiek examenonderdeel rekenen. De voorwaarde is wel dat hij dat centraal examen voor het onderdeel rekenen heeft afgelegd op ten minste hetzelfde referentieniveau van examineren zoals dat op grond van artikel 2, tweede lid, onder c, en lid 2a, van de Wet College voor toetsen en examens is vastgesteld voor de rekentoets van het eind- of staatsexamen dat hij aflegt.

De voorwaarden komen overeen met de voorwaarden voor de vrijstelling die in het middelbaar beroepsonderwijs aan een deelnemer wordt verleend indien hij eerder de rekentoets aan het havo of het vwo heeft afgelegd (artikel 3b van het Examen en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB). Dat betekent dat deze kandidaat is vrijgesteld als hij naast het voorgeschreven niveau ook minimaal een 6 heeft gehaald en er niet meer dan 2 studie- of schooljaren verstreken zijn na het studiejaar waarin hij het examen voor het onderdeel rekenen met goed gevolg heeft afgelegd.

Artikel I, onderdelen B tot en met D

Omdat met ingang van het schooljaar 2015-2016 de rekentoets voor de kaderberoepsgerichte, de gemengde en de theoretische leerweg op gelijk niveau geëxamineerd wordt, wordt ook een kandidaat die eerder de rekentoets op een identiek vereist referentieniveau heeft afgelegd, vrijgesteld. Degene die bij voorbeeld eerder met goed gevolg de rekentoets in het kader van zijn examen voor de kaderberoepsgerichte leerweg heeft afgelegd, kan voortaan worden vrijgesteld van de rekentoets voor het eindexamen in de theoretische leerweg.

Artikel I, onderdeel E

Met de wijzigingen uit dit onderdeel geldt niet langer het uitgangspunt dat de rekentoets in het laatste leerjaar wordt afgenomen en dat het bevoegd gezag kan beslissen over afname van de rekentoets in het voorlaatste leerjaar. De rekentoets wordt op grond van artikel 46, vierde lid, in het voorlaatste en laatste leerjaar afgenomen waarbij de eerste toetsmogelijkheid in ieder geval in het voorlaatste leerjaar zal plaatsvinden.

Artikel I, onderdeel F, Artikel II, onderdeel B

Er zijn in het vo vier toetsmogelijkheden om de rekentoets af te leggen. Hier is nader op ingegaan in paragraaf 1 van het algemene deel van de toelichting. Indien de kandidaat gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid om de rekentoets op een hoger niveau af te leggen (bijvoorbeeld een kandidaat die opgaat voor het vmbo-tl-eindexamen legt de rekentoets op grond van artikel 13, tweede lid, op havo-niveau af), dan stelt het bevoegd gezag de kandidaat in de gelegenheid om bij een volgende gelegenheid de rekentoets af te leggen op het niveau waarop hij eind- of staatsexamen doet. Indien de kandidaat de rekentoets op verschillende niveaus heeft afgelegd, overlegt de directeur met de kandidaat om te bepalen welk niveau rekentoets met bijbehorend cijfer meetelt als eindcijfer en daarmee tevens bij het bepalen van de uitslag van het eind- of staatsexamen.

Artikel I, onderdelen G en E, Artikel II, onderdelen D en E

Omdat het voor de eventuele doorstroom naar een vervolgopleiding kenbaar moet zijn dat een rekentoets ER voor kandidaten met ernstige rekenproblemen is afgelegd, wordt dat op de cijferlijst of op het certificaat aangeduid met "rekentoets ER".

Artikel I, onderdeel I, artikel II, onderdeel F

Met het nieuwe artikel 55a van het Eindexamenbesluit VO en artikel 33a van het Staatsexamenbesluit VO wordt bepaald in welke opzichten de rekentoets ER afwijkt van de reguliere rekentoets. Tevens is daarin bepaald onder welke voorwaarden de aangepaste rekentoets ER mag afleggen. De randvoorwaarde is dat aantoonbaar is gebleken dat de leerling niet in staat is belangrijke rekenvaardigheden te beheersen. Dat een deelnemer dergelijke problemen heeft, kan bij voorbeeld blijken uit rapportages uit het voorafgaand onderwijs of de in het huidige onderwijs gemeten vorderingen. De rekentoets ER voor kandidaten met ernstige rekenproblemen is verder toegelicht in paragraaf 1 van het algemene deel van de toelichting.

De maatregel laat onverlet dat er bij de reguliere rekentoets aanpassingen op grond van artikel 55 van het Staatsexamenbesluit VO of artikel 33 van het Staatsexamenbesluit VO gedaan kunnen worden. De reden om de rekentoets op aangepaste wijze af te nemen is niet het uitgangspunt dat de kandidaat ernstige rekenproblemen heeft, maar dat er sprake is van een handicap waarop de wijze van afname van de rekentoets wordt aangepast. Indien de kandidaat een handicap heeft, hoeft er nog geen sprake te zijn van ernstige rekenproblemen, maar behoeft de kandidaat wel aanpassing van de wijze waarop de rekentoets wordt afgenomen.

Artikel I, onderdeel J, Artikel II, onderdeel G

Omdat de rekentoets op verschillende niveaus kunnen worden afgelegd, is het van belang dat ook in bron bekend is op welk niveau de rekentoets is afgelegd.

Artikel 1 tot en met 9 behorende bij artikelen I en II

In deze overgangsbepalingen wordt voor de schooljaren 2015-2016 tot en met 2019-2020 geregeld dat er voor de rekentoets geen eindcijfer wordt gegeven, maar dat aan de hand van de vaardigheidsscores van het College voor toetsen en examens bepaald wordt of de kandidaat voor de rekentoets is geslaagd. In het overgangsrecht is geregeld hoe moet worden omgegaan het vermelden van de rekentoets op het certificaat of cijferlijst over bij het verkrijgen van een vrijstelling, nu in deze periode geen cijfer wordt bepaald voor de rekentoets. De uitslagregeling is voor deze periode aangepast en voor de transparantie opnieuw in het overgangsrecht geformuleerd. Deze overgangsregeling is nader toegelicht in paragraaf 1 van het algemene deel van de toelichting.

In het overgangsrecht van dit besluit is rekening gehouden met het overgangsrecht in artikel III van het Besluit van 19 augustus 2010 tot wijziging van het Besluit staatsexamens vwo-havo-mavo 2000 en het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. in verband met aanscherping van de slaag/zakregeling in het voortgezet onderwijs waarin voor een aantal groepen kandidaten die al eerder examen in een vak hebben afgelegd, niet direct worden geconfronteerd met een aangescherpte regeling indien zij later het diploma havo of vwo willen halen.

Artikel III (gereserveerd voor Eindexamenbesluit VO BES)

PM

Artikel IV (gereserveerd voor Staatsexamenbesluit VO BES)

PM

Artikel V (wijzigt het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB)

Onderdeel A (artikel 1)

Sinds 1 augustus 2014 luidt de naam van het college: het College voor toetsen en examens, vanwege de wijziging van de gelijklopende wet. De begripsbepaling is hierop aangepast.

Vanwege de geconstateerde rekenproblemen bij circa 10% van de deelnemers, zal het CvTE een aangepast examen ontwikkelen voor het onderdeel rekenen op zowel 2F- als 3F-niveau. Dit examen zal weliswaar aangepast zijn ten opzichte van het reguliere examen, maar nog wel toetsen op het minimaal vereiste referentieniveau. De nieuwe begripsbepaling "centraal examen ER voor het onderdeel rekenen" duidt dat specifieke centraal examen aan.

Nu er een extra overgangperiode van in principe 4 studiejaar wordt ingelast om toe te groeien naar het vereiste niveau voor het onderdeel rekenen, is hiervoor een definitie opgenomen. Verder is nieuw dat gedurende de overgangperiode geen cijfer van 1 tot en met 10 voor het behaalde resultaat voor het examenonderdeel rekenen zal worden toegekend, maar een vaardigheidsscore. Voordien werd de vaardigheidsscore omgezet naar een cijfer maar dat blijft voor het examenonderdeel rekenen achterwege gedurende de overgangperiode. Om deze vaardigheidsscore voor het onderdeel rekenen aan te duiden is dit begrip toegevoegd als definitie.

Onderdeel B (artikel 3b)

De vrijstellingsbepaling is enigszins aangepast, nu het centraal examen voor het onderdeel rekenen in het beroepsonderwijs gedurende de overgangperiode van in beginsel 4 jaren tijdelijk niet wordt gewaardeerd met een cijfer. Tijdelijk wordt slechts aan de hand van de behaalde vaardigheidsscore bepaald of de deelnemer voor het centraal examen is geslaagd. Als het examen of de rekentoets eerder gedurende die overgangperiode met goed gevolg is afgelegd, volgt –als aan de overige voorwaarden van artikel 3b is voldaan— eveneens vrijstelling, zo regelt deze uitbreiding van artikel 3b.

Onderdeel C (artikel 6)

Het zelfstandig bestuursorgaan College voor toetsen en examens krijgt als nieuwe taak de ontwikkeling van een aangepast centraal examen voor het onderdeel rekenen voor die deelnemers die te kampen hebben met ernstige rekenproblemen. Daartoe wordt een nieuw onderdeel k. toegevoegd aan artikel 6, eerste lid. Er is geen goedkeuring vereist van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor de vaststelling van dat examen. Het centraal examen ER zal worden aangepast maar laat nog wel zien of de deelnemer het minimaal vereiste referentieniveau zoals vastgesteld voor zijn opleiding in het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen beheerst.

Onderdeel D (artikel 8)

De toegevoegde zin in het tweede lid van artikel 8 geeft een deelnemer die reeds met goed gevolg een centraal examenonderdeel Nederlandse taal of rekenen heeft afgelegd, het recht op één herkansing op een hoger niveau. Dit is anders dan het huidige artikel 3a dat van toepassing is in de situatie dat een deelnemer direct zijn eerste examen op een hoger niveau wil afleggen. Daarvoor is toestemming van de examencommissie vereist. Voor een kans op een hoger niveau kan aanleiding bestaan indien de deelnemer zeer goed heeft gescoord voor zijn eerste examen in het desbetreffende examenonderdeel Nederlandse taal of rekenen. Voor het examenonderdeel Engels bestaan geen verschillende niveaus zodat de zinsnede daarop niet van toepassing is. Het nieuwe derde lid geeft aan deelnemers het recht om te herkansen voor het reguliere examenonderdeel rekenen, zelfs al hebben zij reeds een voldoende behaald voor het centraal examen rekenen ER. Dit om hun de kans te bieden om het onderdeel op een zo hoog mogelijk niveau af te ronden en zo de kansen op doorstroming naar vervolgonderwijs te optimaliseren.

Aan het vernummerde vijfde lid is een volzin toegevoegd om duidelijk te maken dat de eindwaardering en het bepalen van de uitslag in overleg met de deelnemer geschiedt in het geval een deelnemer meerdere centrale examens met goed gevolg heeft afgelegd. Deze afstemming met de deelnemer is van belang indien de deelnemer zowel een centraal examen op het wettelijke vereiste referentieniveau met goed gevolg heeft afgelegd maar dat examenonderdeel ook op een hoger niveau heeft afgelegd. Of als de deelnemer zowel het centraal examen als het centraal examen ER voor het onderdeel rekenen met goed gevolg heeft afgelegd. De keuze van de deelnemer zal worden gebruikt voor de eindwaardering en het bepalen van de uitslag van het examenresultaat.

Onderdeel E (artikelen 12b en 12c)

De examencommissie is ingevolge artikel 7.4.5. van de Wet educatie en beroepsonderwijs belast met de organisatie van en het afnemen van de examens voor de beroepsopleiding. Het is daarom ook de examencommissie die toestemming moet geven voor het afleggen van het centraal examen ER in plaats van het reguliere examen. Dat regelt artikel 12b.

De voorwaarden voor die toestemming worden in het nieuwe artikel 12c, eerste lid, gegeven. Het belangrijkste criterium is dat de examencommissie heeft vastgesteld dat de deelnemer die examen wil doen, aanhoudend slecht scoort op het gebied van rekenen. Dit zou tot gevolg hebben dat de deelnemer – ondanks hulpmiddelen, remediëring en extra inspanningen door de instelling en de deelnemer – met het reguliere rekenexamen niet in staat is om tot een cijfer te komen waarmee hij zijn diploma kan halen. Dat een deelnemer aanhoudend slecht scoort kan bijvoorbeeld blijken uit rapportages uit het voorafgaand onderwijs en/of de in het huidig onderwijs gemeten vorderingen.

Tegelijkertijd wordt van de deelnemer zelf ook inspanning verwacht om te slagen voor het onderdeel rekenen. Daarnaast is van belang dat de examencommissie vaststelt dat de potentiële deelnemer aan het aangepaste rekenexamen zich ervan bewust is dat het afleggen van het centraal examen ER gevolgen kan hebben voor toegang tot vervolgoopleidingen of voor de arbeidsmarkt. Tot slot is van belang dat het bevoegd gezag deelnemers met ernstige rekenproblemen tijdig extra ondersteuning heeft aangeboden.

Het tweede en derde lid verduidelijken nog eens dat de instelling een zorgplicht heeft als bedoeld in artikelen 7.2.7., eerste lid, en 7.4.8., eerste lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs. Deze zorgplicht geldt ook jegens deelnemers met ernstige rekenproblemen, zodat reeds in een zo vroeg mogelijk stadium deze problemen aan het licht komen en de deelnemer kan worden voorbereid op zijn examen. Het bevoegd gezag heeft ingevolge het derde lid ook een algemene informatieplicht jegens alle deelnemers omtrent de verschillende examens voor het onderdeel rekenen en de consequenties daarvan.

Onderdeel F (artikel 18a)

Het opschrift is gewijzigd om duidelijker aan te geven dat de overgangsrechtelijke uitslagregeling van artikel 18a nodig is vanwege het eerste jaar waarin centrale examinering voor Nederlandse taal plaatsvindt.

Onderdeel G (artikel 18b)

Het huidige artikel 18b inzake de naamswijziging van assistentopleiding naar entreeopleiding is uitgewerkt en kan daarmee vervallen. Ingevolge artikel 12.4a.1 van de Wet educatie en beroepsonderwijs bestaan er geen assistentopleidingen meer. Het nieuwe artikel 18b bevat een noodzakelijke overgangsrechtelijke uitslagregeling. Doordat de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het advies van de Commissie

verantwoorde invoering rekentoets in vo en mbo heeft overgenomen (brief van 17 december 2014, Kamerstukken II, enz.):

- wordt er een overgangperiode van vier jaren ingelast,
- waarin het centraal examen voor het onderdeel rekenen wel verplicht is en meetelt voor de uitslagregeling maar de normering enigszins wordt aangepast, zodat onderwijsinstellingen en deelnemers 4 studiejaren meer de tijd krijgen om toe te groeien naar het volgens het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen minimaal vereiste niveau,
- wordt daarom de tijdens het examenonderdeel rekenen aangetoonde vaardigheid uitgedrukt in een vaardigheidsscore,
- wordt rekenen uit de slaag/zakregeling met Nederlandse taal en (voor de middenkader- en specialistenopleiding) Engels gehaald,
- is het examendeel rekenen behaald als de door het CvTE voor dat jaar bepaalde vaardigheidsscore is behaald. Daartoe voorziet artikel 18b, eerste lid, in een tijdelijke uitslagregeling in de plaats van artikel 17.

Het tweede lid regelt dat het recht op herkansing van het examenonderdeel rekenen blijft bestaan zolang een student dit onderdeel niet heeft behaald. Het derde lid regelt dat indien zowel het reguliere als het aangepaste rekenexamen ER met goed gevolg is afgelegd, de deelnemer bepaalt welk examen zal worden gebruikt in het kader van de uitslag van het eindexamen.

Het vierde lid bepaalt dat behaalde scores voor het examenonderdeel rekenen gedurende de overgangperiode van 4 jaren niet worden omgezet in een cijfer en er zolang ook geen eindwaardering in cijfers voor dat examenonderdeel plaatsvindt. Het vijfde lid regelt dat bij klein koninklijk besluit kan worden bepaald dat later dan voorzien de tijdelijke overgangsvoorziening voor het examenonderdeel rekenen ophoudt te bestaan. De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zal daartoe eerst overgaan indien de resultaten van het examenonderdeel rekenen in een bepaalde beroepsopleiding dermate tegenvallen dat het nog niet verantwoord is terug te keren naar de reguliere uitslagregeling zoals vastgelegd in artikel 17. Hiermee wordt dus een extra veiligheidsmaatregel ingebouwd. Teneinde instellingen en deelnemers tijdig op de hoogte te stellen mag een dergelijke wijziging eerst ingaan met ingang van het volgende studiejaar. Zo weten betrokkenen steeds op 1 augustus van het voor hen liggende studiejaar welke uitslagregeling van toepassing is.

Onderdeel H (artikel 18c)

Het CvTE heeft op de voet van artikel 6, eerste lid, onderdeel g, bij regeling vastgesteld hoe een bepaalde vaardigheidsscore wordt omgezet naar een cijfer. De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft deze regeling goedgekeurd. Artikel 18c bevat een overgangsrechtelijke voorziening waarbij tijdelijk een aanvulling op deze regeling wordt toegestaan. Gedurende de overgangperiode van in beginsel 4 studiejaren nadat het examenonderdeel rekenen is gaan meetellen wordt, indachtig het advies van de commissie Steur, afgezien van het geven van een cijfer voor het examenonderdeel rekenen. Voor middenkader- en specialistenopleiding zijn dat de studiejaren vanaf 1-8-2015 tot en met 1-8-2019. Voor de basisberoeps- en vakopleiding de periode vanaf 1-8-2016 tot en met 1-8-2020. Gedurende die overgangperiode wordt in het mbo op de resultatenlijst vermeld welke vaardigheidsscore de deelnemer voor het examenonderdeel rekenen heeft behaald. Daarom wordt tijdelijk in aanvulling op de grondslag van artikel 6, eerste lid, onderdeel g, van het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB de taakomschrijving van het CvTE uitgebreid, zodat het CvTE niet alleen de vaardigheidsscore kan vaststellen maar ook kan bepalen met welke vaardigheidsscore men voor het examenonderdeel rekenen zal zijn geslaagd. Tevens duidt het CvTE aan welke vaardigheidsscore nodig zou zijn geweest om het minimaal vereiste referentieniveau te behalen. Het tweede lid bevat een noodvoorziening om te

voorkomen dat voor teveel deelnemers het centraal examen voor het onderdeel rekenen het verschil zou maken tussen slagen of zakken. Als in het eerste studiejaar waarin de examen rekenen meetelt voor het behalen van het diploma het verschil meer dan 5 procentpunten zou gaan bedragen, bepaalt het CvTE een lagere vaardigheidsscore waarmee men alsnog voor het examenonderdeel rekenen is geslaagd. Het CvTE bepaalt die norm in dat geval op de score die ervoor zorgt dat er maximaal 5 procentpunt meer gezakten zijn vanwege het meetellen van het resultaat van het examenonderdeel rekenen voor het behalen van het diploma.

Artikel VI

(gereserveerd voor wijziging in Besluit experiment doorlopende leerlijnen vmbo-mbo 2014-2022)

Artikel VII (inwerkingtreding)

Dit besluit treedt voor het Nederlandse grondgebied in Europa in werking op 1 augustus 2015. Daarbij zal deels worden voldaan aan de eisen die gelden voor vaste verandermomenten. Het treedt in werking op een vast verandermoment van 1 augustus 2015, zoals in onderwijsregelgeving gebruikelijk is. Dit besluit kan niet ten minste twee maanden voordien worden gepubliceerd in het Staatsblad, gelet op het krappe tijdpad sinds het uitkomen van het advies van de commissie Steur en de besluitvorming sindsdien. Deze afwijking is echter gerechtvaardigd in het belang van de deelnemers die het examenonderdeel rekenen moeten afleggen in het studiejaar 2015-2016, aangezien dit besluit versoepelingen aanbrengt ten gunste van die deelnemers. Zonder dit besluit zou naar verwachting een deel van de examendeelnemers geen diploma behalen.

De artikelen III en IV van dit besluit hebben echter betrekking op wijzigingen voor Caribisch Nederland. Zij treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen datum.

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

De Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,